

© Dave McKean

Nukkumatin suosikkipiirtäjä – Dave McKean

Vesa Kataisto, Angoulême

Dave McKean kiistää olevansa surrealisti. Sen sijaan hän hakeutuu mieluisi rauhallisiin ja pimelsiin paikkoihin.

Sandmanin ystävät hätkähtävät varmasti nähdessään Dave McKeanin ilmielävänä. Mies on niin kaukana goottityypistä tai rokkarista kuin voi kuvitella. Kirjavaan villapaitaan ja farkkuihin sonnustautunut McKean muistuttaa lähinnä Niekemiin vaan, muru-sarjan hahmoa, englantilaista muuraria. Tietynlainen rakennusmies McKean onkin, hän kokoo kuvia yhdistelemällä piirroksia, valokuvia, veistoksia ja esineitä.

– Etsin valokuvista tarinoita, niistä löytyy aina jotakin uutta. Kerään runsaasti kuvia sieltä ja täältä, kaikenlaisista tilanteista. Muokkaan niitä tietokoneella ja mielikuvituksellani. Yhteen kuvaan voi upota jopa 20 valokuvaa. Kuvia voi muunnella rajattomasti, lopullisen version lukitsemista voi venyttää pitkään. Joskus epäroin, onko se hyvä juttu, pohtii McKean.

Arkham Asylum (1989).

– Ryhtyessäni sarjakuvantekijäksi tärkeimpiä esikuviani olivat loistava Ralph Steadman ja tietenkin Bill Sienkiewicz, joka kaatoi muurit. Amerikkalainen sarjakuva oli polkenut paikallaan 50 vuotta. Hallitsevana oli tietynlainen realistinen tyyli, joka oli kehitetty joskus 40-luvulla. Myöhemmät tekijät vain kopioivat sitä.

© Dave McKean

Mikään ei muuttanut vuosikymmeniin, ja esimerkiksi DC Comicsista oli tullut hyvin sisäsiitoinen firma. Se oli kuin Galapagos-saaret, joilla ei ollut yhteyksiä ulkomaailmaan.

– DC:llä oli omat oudot sääntönsä, kuten se, että jos lehden nimi on Sandman, kannessa pitää esiintyä Sandman-hahmo. Minä ja Neil Gaiman ryhdyimme pikku hiljaa murtaamaan rajoja. Kansista tuli metaforisempia, eikä niillä välttämättä ollut suoraa yhteyttä lehden sisällä olevaan tarinaan, McKean kertoo.

– En ole surrealisti. Se tyyli suunta oli mielestäni kuin sosiaalinen liike, johon en tunne kuuluvani. Työni on tietynlaista suodattamista. Ei ole väliä, pitääkö kuvittaa tekstiä, levynkansi vai sarjakuva. Pyrin luomaan tunnelmaan sopivan kuvan. Taustatarina sanellee aina kuvitustyylin. Paheeni on, että ostan itsekin CD-levyjä ja romaaneja vain niiden kannen perusteella. Jos kansi on huono, se on karhunpalvelus koko teokselle.

Kansi vakkansa valitsee

Vuonna 1963 Maidenheadissa, Englannissa syntynyt McKean kertoo rakastavansa hyvin rakennettuja ja luon-

© Dave McKean

Violent Cases oli Neil Gaimanin ja Dave McKeanin kisällintyo, jonka ansiosta he saivat jalansijaa DC:llä.

vät sarjastamme, ja saimme tehtäväksi oman minisarjan. Black Orchidin tein melkein fotorealisticella tyyllillä. Painotin hahmojen kasvoilmeisiin sekä valon ja varjon käyttöön. Juoneltaan se on erilainen supersankarijuttu. Itse en pidä niistä, en oikein tajua Batmania. Minulle tulee siitä mieleen man-bat, jonkinlainen puolieläin. Pidän enemmän Quay-veljesten, Jan Svankmajerin ja vaikkapa Dennis Potterin fantasia-oiista.

– Jos emme olisi saaneet töitä DC:ltä, tekisimme muita juttuja. Tärkeintä on, että saa tehdä juuri sellaisia töitä kuin haluaa, McKean myhäilee.

Sandman-sarja sementoi Gaimanin maineen fantasiakirjoittajana. McKean piirsi sarjaan vain muutamia, lyhyitä novellijuttuja. Hänen päätyönsä oli vastata kansista, jotka on myöhemmin koottu omaksi kirjakseen. Toisinaan DC nikotteli, koska McKean ei pystynyt mitenkään kuvailemaan, millainen karnesta tulee. Silti kaikki olivat lopulta tyytyväisiä tuloksiin.

tevasti virtaavia, eläviä tarinoita. Hänen ja Gaimanin läpimurtoteos oli Violent Cases -albumi, yhdistelmä fantasiaa ja omaelämäkertaa. Tekijät olivat tavanneet toisensa toteutumatta jääneen sarjakuvalehti-projektin yhteydessä. Albumi lähti syntymään melkein välittömästi. Aikuisille suunnattujen sarjakuvien asema oli Englannissa heikko ja markkinatilanne olematon. Onneksi Alan Moore ja muutama muu britti olivat ehtineet tehdä läpimurron Amerikassa.

– Teimme Violent Casesin itsellemme. Sen perustana ovat Neillin lapsuuden kokemukset. Käytimme sitä työnäytteenä, kun DC:n toimittaja Karen Berger saapui Lontooseen etsimään uusia alanmureja. Hän ja Dick Giordano piti-

– En tehnyt luonnoksia ennakoon tutkittaviksi. DC alkoi vähitellen luottaa minuun, samoin Neil. Hän halusi viimeisen numeron kanteen Sandmanin kuvan, muuten sen toteutus jäi minun mielikuvituksen varaan. Oudosti homma vain pelasi yhteen, vaikka minulla ei ollut

© Dave McKean

Unenomainen Mr. Punch on Gaimanin ja McKeanin yhteistyön kirkain helmi.

mitään tietoa sarjan tapahtumista. Esimerkiksi kerran laitoin kanteen kuvan kalasta, jonka ympäri on kiedottu narua. Taustalla on sateenkaari. Kun sitten luin tarinan, siinä esiintyy sateenkaarittainen hahmo (Delirium), joka kuljettaa lentävää kalaa narun päässä.

Sudet seinissä

Gaiman ja McKean ovat tehneet sarjakuvien lisäksi lastenkirjoja. Yhteistyö jatkuu pian ilmestyvässä Wolves in the Walls -kuvakirjassa. Siinä sudet hyökkäävät perheen kotiin seinien lävitse. Perhe joutuu kodittomaksi, ja isä tuskaillee:

"Siellä ne ryökäleet soittavat parasta tuubaani!"

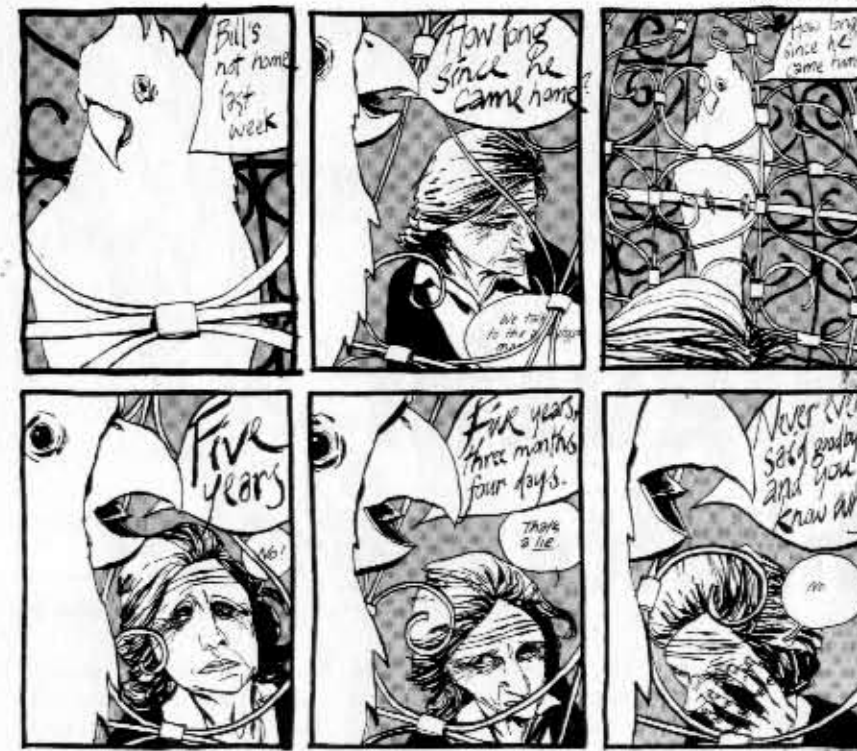
- Neil osaa kirjoittaa mitä tahansa. Tarinat syntyvät nopeasti mutta aina eritavalla. Työtämme eivät ole vertailukelpoisia. Neil keksii hahmoja ja alkaa kirjoittaa niille repliikkejä saadakseen tietää mitä ne ajattelevat. Minulle tarinan rakenne on tärkein. Juonen on oltava koossa ennen kuin aloitan, McKean määrittelee.

- Yhteisprojektimme alkavat aina riitelyllä. Neilillä on enintään kasa lappuja, fragmentteja, joilla ei vaikuta olevan mitään tekemistä keskenään. Silti joka kerta tarpeeksi kauan toisiamme kysäilyämme löydämme tavan toteuttaa tarinan. Näin syntyi lastenkirja The

Day I Swapped my Dad for a Goldfish, josta kehitetään nyt animaatiota. Sarnoin Henry Selick on kiinnostunut Coraline-kirjan filmaamisesta osin elävillä näyttelijöillä, osin nukke-animaationa. Sillä tyylillä myös minä ja Neil toteutamme yhteisen projektimme, pitkän elokuvan, jolle Columbia Tri-Star on näyttänyt vihreää valoa. Mirror Maskista tulee fantasiaelokuva lapsille, hauska ja pelottava. Sen toteuttaa Jim Hensonin studio, mutta siinä ei tulla rakemaan muppetteja.

Rakkaudesta levynkansiin

Työskennellessään McKean kuuntelee aina musiikkia, enimmäkseen instru-

Cages vaikutti ilmestyessään pallosalaman tavoin. Useat suomalaisetkin tekijät saivat innoituksen tehdä samannäköistä jälkeä.

mentaalkappaleita. Hänen vaimonsa on konserttiviulisti. Perheeseen kuuluu myös kaksi lasta ja kissoja. Kaikki pääsevät osallistumaan kun isä ryhtyy taiteilemaan.

- Käytän perheenjäseniä malleinani. Olen pystynyt kasvattamaan omat henkilöhahmonni, tyttärenti poseeraa esimerkiksi Cages-sarjassa. Punch & Judy-albumissa on valokuvia, joissa sukulaiseni juoksevat pellolla hönöt pahvitötsät päässään. Kun katselen töitäni, mielessäni alkaa soida soundtrackina se musiikki jota kuuntelin työskennellessäni.

- Olen jazz-fani, mutta pidän kaikesta musiikista. En osaa lukea nuotteja yhtä hyvin kuin vaimoni. Sen sijaan rakastan levynkansien suunnittelua. Monet händit ovat tilanneet minulta kuvituksia CD-vihkoihinsa. Dream Theater, Buckethead, Fear Factory, Alice Cooper, Skinny Puppy - mitä synkempi händi, sitä varmemmin he kääntyvät minun puoleeni. Tyylini ilmeisesti vetoaa rankemman luokan rokkareihin, McKean naurahtaa.

- Lyhyiden juttujen kanssa on hauska leikitellä, vaihdella tyyliä. Pitkissä tarinoissa on huomioitava hahmojen persoonallisuus. Kaupallisissa töissäni on mukana vähemmän minua itseäni, mutta rakastin niidenkin tekoa, kunhan voin tehdä omia juttujani välillä.

- **Fisin** tähänastinen oma luomukseni, Cages-sarjakuvavaroani, alkoi kehittyä Persianlahden sodan aikana.

Alussa siinä oli äiti ja lapsi istumassa rannalla leirinuotion ääressä. Kaikki näyttivät onnettomilta, tilanne oli uhkaava. Minulla oli viisi vuotta aikaa toteuttaa tarinaa kaikessa rauhassa, se venyi ja muokkautui omaan tahtiinsa.

Suuri maailma ei vickoittole Dave McKeania. Toisin kuin Gaiman, hän ei ole jättänyt synnyinmaataan. Amerikassa hän käy vain työmatkoilla, ja sarjakuvatapahtumissa harvoin. Syynä ei ole ujous vaan jatkuvasti päälle kasautuva työtaakka. Mopiulotteiset kuvat valmistuvat ussimmiten McKeanin kotitalon yhteyteen rakennetussa Hour Glass-studiossa, Kenjin maakunnassa.

- En ole koskaan asunut kaupungin keskustassa. Lontoossa on mukava käydä, silti maaseutu on minulle parempi. Rauhallista ja pimeää, se on hyvä työympäristö, McKean määrittelee.

Dave McKeanin fanisivusto sijaitsee osoitteessa: www.dreamline.nu